

КЪЫРАЛ СОВЕТНИ ЖЫЙЫЛУУ

Къурулуш комплексни айнытыуу, шахарлага мекямла ишлеуню тап халгъа келтириуню амаллары сюзюлгендиле

Тюне Кремльде Россей Федерацияны Президенти **В.В. Путинни** башчылыгы бла Къырал Советни жыйылыуу болганды. Анда къурулуш комплексни айнытыуу, шахарлага мекямла ишлеуню тап халгъа келтириуню онгларына бла амалларына къаралганды. Аны ишине КъМР-ни Башчысы **Ю.А. Кокков** да къатышханды.

Адамланы жашау болумларыны игилендириу жаны бла ишлеулерин алгынча уллулай къалады, деп белгилегенди къырал башчы, алай ол ишлеуни жаламда тынгылы рынок амаллары хайырланыуу, ол санда ипотека кредитле беруиуну жолу бла жалчытырга боллукъду. Арт беш жылда жаламда ма ол амал бла онг чыккъанды хазыр жашау журтланы 60 процентин, эконом-классха кере уа 90 процентин окууна хайырланырга берирге.

Белюмде багъаланы кетюрюле барыуларын тохтатуу, гъа,

энчи иеликни, конкуренцияны айнытыуу, объекте ишленген заманда ачыкълыкны жалчытыуу, энергияны аягъан технологияланы тири сингдириуе артыкъда уллу эс бурулганды. Къурулушха жерле беруиге тыйгъычла салыуу тохтатырга, жартылай къалган къурулушуну инвентаризация этерге, аны ахы-

рына жетдириуню эмда иеликге эркинликни жарашдыриуу кыйыматлы амалларын табаргъа, къыралны бла энчи иелени араларында тири ишлеуню не къадар толу хайырланырга кереклиси эсгертилгенди. Ма ол эмда башха борчла да салынгандыла федерал эмда регион власть органланы алларында.

Къабарты-Малкъарда быйылны биринчи кварталында жашау юйледен 27,4 минг квадрат метри хайырланылырга берилгенди. Ол а былтырны ол кезиуонден эсе 21,3 процентге асламды. Битеу ишлени елчеми 1 миллиард 100 миллион сомдан неда 2015 жыл бла тенгледиргенде, 2,1 процентге кеп болганды. Былтыр 375 минг квадрат метрни тутхан 2929 фатар хайырланылырга берилгенди, ол а аны аллында жылдан эсе 46,7 минг квадрат метрге неда 14,2 процентге асламды. Элдеде ишленген юйле битеу да 89,2 минг квадрат метрни тутадыла. «Къурулуш» жаны бла тамамланган жумушланы елчеми 2015 жылда 11,9 миллиард сомну неда 2014 жыл бла тенгледиргенде, 108,2 процентни тутханды.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствоусуну пресс-службасы.

ДАУЛАШЛА

Проблемаланы ачыкълагъандыла, аланы тамамлар мадарларыны излегендиле

Бу жол КъМР-ни Профсоюзларыны юйюнде айырычула бла тюбешуиге РФ-ни Къырал Думасыны депутаты **Геккиланы Заур**, Бийик геофизика институту директору **Беккиланы Мухтар**, КъМР-ни Контроль-эсеплеу палатасыны башчысы **Ирина Марьяш**, Къабарты-Малкъар къырал аграр университетни ректору **Аслан Апажов** эмда бир жерде да ишлемеген **Мухамед Дымов** къатышхандыла. Ала жашаууну качеством эм жашау журт-коммунальный миюкню болуму жаны бла вопрослагъа кез къарамларын билдиргендиле.

Биринчиден, кандидатла бу сферада болуму тапандыриуу юсюнден программаларын кертюзгендиле. Хар кандидата да экишер минут берилгенди. Аслан Апажов ЖКХ къыралны экономикасыны магъаналы эм уллу белюмлеринден бири болгъанын чертгенди. Алай бюгонлюкде инженер ызыланы асламы жарасуз халгъа жетгендиле. «Аны хатасындан а энергияны аярга онг болмайды. Мен акъыл этгенден, ЖКХ-гъа жангы технология, автоматизация системала кийиримге тийишлиди», - дегенди ол.

Беккиланы Мухтар а РФ-ни Президентини уий указлары

«Единая Россия» РФ-ни Къырал Думасына айырыуаны аллында партияны келечилерини арасындан депутатха кандидатланы сайлайды. Организацияны ичинде къол кетюрюу быйыл 22 майда боллукъду. Алай аны аллында уа кандидатла айырычулары бла тюбешип, аланы сорууларына жууапла бередила.

Къабарты-Малкъардан законла чыгарыуучу федерал органга айырылырга суйгенлерини юсюнден 12 адам билдиргенди, ала барысы да кандидатланы тизмелерине кийирилгендиле. Озган шабат кюн а ахыргы дебатла болгъандыла.

халкыны жашауун тапандырыу мурат бла чыгарылгъанларын чертип, аланы толтурурга кереклисин эсгертенди. «Биз ырахатлыкда жашаргъа юйренгенбиз, алай ол къалы къралгъаныны юсюнден сагъуны этмейбиз. Ресурсланы аялуу хайырланмагъаныбыз ючюн а хар жылдан да аланы багъалары ёсюп барады», - дегенди ол.

Геккиланы Заурну программасында уа аслам эс кеп къатылы юйлеге ремонт этиуге бурулганды. Россейде бюгонлюкде 730 минг кеп къатлы юй барды, аланы асламын (51 процентин) жангыртырга керекди. Алада уа бек аздан 45 миллион адам жашайды. «Биз бюджетге ышаны къаласак, мекямларыбызны тап халгъа келтираллык тыйюлбюз. Алай адамла жашауун журтлары ючюн жууа-

плы болгъанларыны юсюнден сагъыш этмейдиле, кепле тёлелени берирге унамайдыла, бютонда Кавказ регионда. Ол а тюз тыйюлбюз», - дегенди ол.

Мухамед Дымов а КъМР-ни элперин таза суу бла жалчытыуу проблемасын кертюргенди. «Къыралда «Таза суу» деген программа жарашдырылганды, къоншуларыбыз анга къатышып, суу быргыларын алышдыла. Бизни республика уа, нек эсе да, анга кирмегенди. Сёз ючюн, мен жашаган элде адамла ичер сууну тюкенден сатып аладыла», - дегенди ол.

ЖКХ-да реформаланы тамамлауда жорукъла бир болмагъанлар халны тапандырырга онг бермейдиле, деп акъыл этеди Ирина Марьяш. Ол бу сферада жамауат контрольну тамамларгъа кереклисин чертгенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

ФОРУМ

Москвада Европадан бла Азиядан тиширыу къымылдауу келечилери оноулашырыкъдыла

18-22 майда Москвада Тиширыулары халкъла аралы советини Европада арасыны Генеральный ассамблеясы боллукъду. Аны Россейни тиширыуларыны союзу къралды.

Ара шахаргъа Европаны бла Азияны 35 къыралындан халкъла аралы тиширыу къымылдауу келечилери жыйылыкъдыла. Програмагъа кере, ала «Тиширыулары келерини къыралларыны эконо-

мика эм политика ишлеринде магъаналарын кетюрюу бла жашаууну тюрлендирирге» деген семинаргъа къатышырыкъдыла. Форумну чеклеринде Россейни тиширыуларыны союзу бардыргъан ишни юсюнден «СЖР» гитче жумушларыны практикасы - къыралны айнытыуу аслам къошумчулукъ» деген презентация боллукъду.

Ассамблеяны къралгъанла бу магъаналы тюбешуиге КъМР-ни Парламентини Пред-

седатели Татьяна Егорованы чакътыргъандыла. Ол анда Шимал Кавказны, ол санда Къабарты-Малкъарны да жамауат-политика жашауунда тиширыууну орунуну юсюнден доклад этерикди. Анда дагыда республикабызны, аны жашаууну тюрлю-тюрлю сфераларында жетишимлерини юсюнден видеоролик кертюзюрге да белгиленди.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

ПАРЛАМЕНТ

ГТО-ну мардаларын толтуруу кюч ала барады

Нальчикни 12-чи номерли школунда бардырылган кенгешде республиканы билим беруу учрежденияларында физкультураны эмда «Урунурга эм къралларгъа хазырма» деген Битеуроссей физкультура-спорт комплексни сингдириу не халда болгъанын сюзгендиле. Аны КъМР-ни Парламентини Спорт эм туризм эмда Билим беруу, илму эм жаш тёлу политика жаны бла комитетле бирге къралгъандыла.

Билим беруу, илму эм жаш тёлюню ишлери жаны бла министрствону къошакъ билим беруу жаны бла белюмюню баш специалисти **Велла Дышекова** билдиргенди, республикада «Школлада мини футбол», «Акъ ладья», «Сейир шашкала», «Женгил атлетикадан кросс», «Школчуланы спартакиада» эм башха эришуилеге школчуланы асламы суйюню къатышды. Аладан сора да, спортну бла физкультураны ийикликлары, «Бек кючлю класс», «Хайдагъыз, жашла!», «Хайдагъыз, къызла!», «Кючлюле, жигитле, этюрле, сынаулаула», «Ата, ана, мейсирт юйюр» эм кеп башха конкурсла къралгъандыла.

Спорт майданланы асламы школаны тийерлеринде болгъанлары ючюн а элдеде билим беруу учрежденияла спорт жашаууну араларына бурулгъандыла. КъМР-ни Башчысыны «Урунурга бла къралларгъа хазырма» деген

Битеуроссей физкультура-спорт комплексни сингдириуню мадарларыны юсюнден» указына тийишлиликде ГТО-ну мадарлары бериллик жерле белгиленгендиле, муниципал районлада бла шахар округлада да энчи арала къралгъандыла.

Министерствону шартларына кере, былтыр ноябрь айда Зольск районда ГТО-ну мардаларын 1620 окуучу бергенди, ол а битеу окуучуланы 31 проценти тенгли бирди. Аладан 404-сю битеу жорукъланы да иги белгилеге толтургъандыла, 13 окуучу ГТО-ну «алтын» белгисине тийишлидиле.

Парламентни Спорт эм туризм жаны бла комитетини башчысы **Мурат Карданов** физкультурадан устазланы билимлерин ёсдюрюрге кереклисин чертгенди. ГТО-ну мардасын толтуруу ючюн, жараулары профессионал халда бардырырга керекди. Кенгешге къатышхалла диспансеризацияны, саулыкълу жашаууну ниетлерин

жайыууну юслеринден да оюмларын билдиргендиле.

Нальчикни 12-чи номерли школуну директору **Асланбек Шугушев** окуучуларыны спорт жетишимлерини юслеринден доклад этгенди эмда художестволу гимнастикада, тутушууда, шахматлада, шашкалада хорламланы юслеринден айтханды. Ол билдиргенди, шолда спорт классла ачаргъа, садакъдан атыуу жаны бла секция къралгъа мурат барды.

Сёзюно ахырында ол депутатлагъа, энчи уа бу школну бошагъан Мурат Кардановха, ыразылыгын айтханды. КъМР-ни Парламентини депутаты - Нальчикни 13-чю номерли школуну башланган классларыны устазы **Надежда Киреева** уа ата-анала балаларыны аурганларын букдурганларыны проблемасын кертюргенди.

Жыйылууну ахырында Мурат Карданов юйретуу иш тийишли даражада бардырылса, ГТО-ну жорукъларын кийирип, ёсюп келген тёлюню саулыкълун игилендирирге онг боллугъун чертгенди.

Кенгешде сюзюлген эсге алып, жууаплы органлагъа эсгертиуге этилгендиле.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Экономика

Жашау этерге керекли ахчаны ёлчеми кёбейгенди

Къабарты-Малкъарда быйыл биринчи кварталда жашау этерге жараулу ахчаны ёлчеми 10697 сом болганды. Аны бла ол озган жылны ахыр кварталындан 13,2 процентге кёбейгенди, деп билдиргенди

КъМР-ни Правительствоусуну кенгешинде урунуу, иш бла жалчытыуу эмда социальный къроруула министр Тюбейланы Альберт.

Алай бла ишленген адамлагъа ол ахчаны ёлчеми 10,8 про-

центге кёбейип, 10942 сомгъа жетгенди. Пенсиячылагъа - 9,8 процентге (8192 сом) эмда сабийлеге - 24,3 процентге (11711 сом) асламыракъ болганды ол.

"ИНТЕРФАКС".

Студент жаз башы - 2016

Саугъалау, тепсеуле, жырла

Бу кюнледе КъМКЪУ-да «Студент жаз башы - 2016» фестивалыны гала-концерти болганды. Конкурсу юч кезиуоню ичинде эм игилеге саналган номерлеге къатышхалла сахнагъа барысы да бирден чыккъан эдиле.

Байрамны вузну ректору Юрий Альтудов ачханды. Ол бу фестивалыны эселерини тийишлиликде Къазан шахарда бардырыллыкъ «Битеуроссей студент жаз башына» университетден къатышырыкъ къауум

къралгъанын билдиргенди эм алагъа жетишим тежегенди.

Къууанчылы жыйылууда хычыуун жумуш да болганды. Юрий Камбулатович сурат алыу конкурслада, «Что? Где? Когда?» нагъа барысы да бирден чыккъан эдиле.

Байрамны вузну ректору Юрий Альтудов ачханды. Ол бу фестивалыны эселерини тийишлиликде Къазан шахарда бардырыллыкъ «Битеуроссей студент жаз башына» университетден къатышырыкъ къауум

Экономика эм финансла институт тийишли болганды. Экинчи орун медицина факультетте берилгенди. Ючюнчю уа - медицина колледжге.

Байрамны кезиуонде сунмай турганлай жауун жаууп къалгъаны окууна анга чырмау салмагъанды. Тепсеуле, жырла, сахна оюнла, бирси зауукълу номерле - барысы да бу кюнню бир кесеги эдиле.

Зарина АДЖИЕВА. КъМКЪУ-ну пресс-службасы.

Жазыпыу-2016

Хурметли окуучула!

2016 жылны экинчи жарымына жазылыу кампания андан ары бардырылады. Сиз «Заман» газетге почта связыны къралы бёлюмюнде да жазылыргъа онг табарыкъсыз. Алты айгъа жазылыуу багъасы - 788 сом 52 капекди. Плоттагъа барып, газетни кесигиз алсагъыз а - 712 сом 02 капек.

Бу магъаналы ишни тамамланыуун узакъгъа созмагъыз!

Бизни индексбиз - 51532

Урунганланы саулукъларын сакълау - магъаналы жумушду

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.
Докладчы саулукъга кьоркьуу болгъан аур ишледе урунганлага медицина тинтиуле бардырылгъанларын да билдиргенди. Ол айтханыча, 2015 жылда Саулукъ сакълау аралада 9338 адамга кьаралгъанды. Аладан 4761 адамга чып тошгени ачыкъланганды. Медицина аралада уа кьан тамырла, сюекле, ёпкеле бла байламлы ауруулары, диабетни профилактикасыны школлары ишлейдиле. Дагыда организациялада бла учреждениялада Урунуу сакълауу кюнле-

рин бардырырга оную этилгенди. -Болсада, - дегенди министерствону кьулукъчусу, - иш юсюнде ачыгъанла кепдюле. Кертиди, аланы саны азайгъан да этгенди, алай кепге угъай. 2014 жылда ала 68 болгъан эселе, 2015 жылда-52. Бизни республикада, статистика билдириуге кере, 2015 жылны ахырына саулукъга заралы болумлада ишленгенлени саны 24,8 процентни туттады. Бу жаны бла алыкъа кьурау-техника амалланы комплексни тамамларга керекди. Андан сора чыгып селешгенле, бу иште тобеген кеп чырмаулары сылтауларын туура этип, контролну кьатыландырырга, саулукъ

сакълау организациялада урунуу болумлага энчи эс бурургъа. Урунуу кьырал инспекциясыны ишин иглендирге кереклисини юсюнден чертип айтхандыла. Селешуле бошалып, эсепле чыгарылгъандан сора онуючу кьулукъчула хьчыуун жумушну кьолга алгъандыла. Урунуу коллективлени борчларын бет жарыкълы толтургъан специалистлерин саугъалагъандыла. КьМР-ни Урунуу, иш бла жалчытуу эмда социальный кьоруулау министрствосуну сыйлы грамоталарын а Ратмир Ацканов бергенди.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.

ТЮБЕШИУ

«Газетибизде материалланы дерследе хайырланабыз»

Малкъар тилде чыкьган жангыз «Заман» газетибизге быйылны экинчи жарымына жазылыу бардырылады. Ол жумуш бла мен, КьМР-ни Журналистерни союзуну председателини орунбасары Шауаланы Разият да бек улуу тау элерибизден бирине - Кенделеннге - барып, анда терт

да школга кьайтып, таматалары, устазлары, школчула бла да тобешип, ушакъ этгенбиз. Кенделенчиле газетге кьачан да кеп жаздырычу эдиле, быйыл да алай боллугун айтхандыла. Элни 2-чи номерли орта школунда уа абадан класслада окугъан кызыла, жашла да тарыхны,

жазычулары, поэтлени, кьырал кьулукъчулары, урунууда, аскерде да жигитлени юслеринден эмда башха материалланы да дерследе хайырлангъанларын билдиргендиле, ана тилни сакълауда газетни магъанасы чексиз

уллу болгъанын чертгендиле. Сау болсунла, аны ангылагъанлары, сезгенлери ючюн. Биз алага улуу ыспас этип кетгенбиз.

ХОЛАЛАНЫ Марзият. Суратланы автор алгъанды.

Автопробег

Жолоучулугъубуз бир кесек «Ёлюсюз полкга» ушагъанды

Улуу Ата журт урушну жылларында бизни гитче республикабызда окуну уллу да, магъаналы да сермешле болгъандыла. Аланы хайырындан немисли фашистле Кавказны ууулар муратларына жеталмагъандыла. Кьабарты-Малкъарны автоклублары эмда КьМР-де Спортну кьоркьуулу тюрлюлерини федерациясы ма ол сермешле баргъан жерлеге жолоучулукъ кьурагъандыла. Аны уа Улуу Хорламга атагъандыла.

Жыйырма кючлю машина, Нальчик шахардан чыгып, Лячинкяая, Тёбен Чегем, Хушто-Сырт элден, Акъ-Топуракъ ауушдан, Былымдан, Тырыныуздан, Кенделенден, Заюковдан бла Чегем шахардан ётоп, биягъы Нальчикге кьайтхандыла. Автопробегге кьатышханла, хар элде тохтап, урушда жоюлгъан аскерчилеге ишленген эсертмелеге, кьабырлагъа, сын ташлагъа голле салгъандыла. Заюковда уа, кюнню халы осал болгъанына да кьарамай, машинала 910 бийикликге кетюроглендиле. Анда 1942 жылда Кьызыл Аскерни кьаууу Бахсан дупурланы кекюреклерин кьалкьан этип, алай кьоруулагъанды-

ла, гитлерчилени Нальчикге иймей тургъандыла. Аны хайырындан республиканы ара шахары ючюн сермешлеге хазырланьрга, бек башы уа - Тырыныуздун волыни форм-молибден комбинатыны ишин тохтатырга эмда анда жашагъанланы кьоркьуусуз жерлеге кечюрюрге онг чыкьгъанды. Битеу белгиленген шахарлада бла элдеде болуп, Нальчикге кьайтханындан сора автопробегге кьатышханла «Ёмюрлюк от» мемориалга голле салгъандыла. -Бизни жолоучулугъубуз - «Ёлюсюз полкуну» бир кесегиди. Кеси да

аны бла бир кезиуде башлан тургъандыла. Биз баргъан машиналары асламысында урушда жигитча сермешген, андан кьайтмагъан жуукъларыбызны, ахуларыбызны суратлары бар эдиле. Андан сора да, автопробег бюгонлюкде Россейча демегли кьыралны адамлары болгъаныбызга ёхтемленрге, республикабызны ариулугун керюрге амал тапдыргъанлагъа жюрек ыразылыгъыбызны билдирге, аладан бизге кьалгъан байлыкны сезерге онг бергенди, - дегенди автопробегни кьурагъан

ладан бири Чабдарланы Тенгиз.

Бу ишге келендиргенле, аны тамамларга болушханла уа Чабдарланы Солтан, Созайланы Болат бла Жашуулары Альберт болгъандыла. Автопробегге кьатышханла алага жюрек ыразылыктарын билдирдиле. Сизни хайырыгъыздан биз бек магъаналы жумушну толтургъаныбыз бла кьалмай, хар бирибизни жюрегинде Ата журтха соймекликни жилтинин уллу эмда ёчюлмезлик ёртеннге айландыргъансыз.

Ольга ВАРИТЛОВА.

КЕНГЕШ

Губула асыры эртте кьабып башлагъандыла

Кеп болмай КьМР-ни Саулукъ сакълау министрствосунда вице-премьер Ирма Шетованы башчылыгы бла республиканы Правительствосунда санитария эмда эпидемиялагъа кьажу комиссияны кенгешти кьуралгъанды. Аны темасы губулагъа кьажу профилактиканы бардырыу болгъанды. Жыйылыуга сейирлери болгъан министрстволаны бла ведомстволаны келечилери эмда районланы администрацияларыны таматалары да кьатышхандыла.

Роспотребнадзорну республикада управлениясыны таматасы Жираслан Пагов билдиргенге кере, кьышны суукъ болмагъаны, жылыла да терк жетгенлери губуланы бютюнда тирилтгенди. Май айны биринчи кюнлеринде окуна ала кьабып республиканы стационарларына 165 адам тошгенди. Ол керюмдю, былтыр бу заман бла тенгешдиргенде, эки кереге кепдю. Насыпха, аладан бирине да вирус инфекция жукъмагъанды. Ирма Шетова районланы ад-

министрацияларыны таматаларына кьысха заманын ичинде школлада, сабий садлада, жай лагерледе, солуу парклада, малла отлагъан жерледе да кырдыкны чалып кетериге эмда ол тийрелени тийишлисича тазаларга кереклисин чертгенди. Губу адамны саулуугуна уллу заран салырга боллугун да эсге салгъанды. Кенгешде айтылгъанына кере, бюгонлюкде кьыралны юг регионларында ала бегирек да кьырым геморрагия лихорадканы жайылырына себеплик этдиле.

Тюбешууде хар элде да адамла бу жаны бла келерин сакъларча билдиреуде этерге кереклисини юсюнден да айтылгъанды. Кьоркьуулу кезиу июнь айны ахырына - губуланы тире заманлары кетгинчиге дери - созулады. Ол кьапхан эсе уа, заманын созмай, не кьадад терк врачха кьаратырга тийишлиди.

КьМР-ни Саулукъ сакълау министрствосуну пресс-службасы.

Документле

2016 жылда жайлыкъ кезиуну тийишлисича бардырыуга заманында хазырлануу юсюнден Кьабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну БЕГИМИ

2016 жыл, 6 май

Нальчик ш. №77-ПП

Быйыл республиканы мюлкери малланы жайлыкълада кечиндир кезиуге заманында хазырланьр, малчылыкны продукциясын кёбейтир эмда таулада бла элени кьатларын да жайлыкъланы тийишлисича хайырланьр муратда Кьабарты-Малкъар Республиканы Правительствосу **бегим этеди:**

1. Кьабарты-Малкъар Республиканы Эл мюлк министрствосу, Кьабарты-Малкъар Республиканы толтуруучу власть органлары эмда муниципал районланы бла шахар округланы жер-жерли администрациялары, хар тюрлю иеликде болгъан эл мюлк товарла чыгаруучула бла бирге керекди: малланы жайлыкълада кечиндириу кезиуну бардырыу жаны бла штабла кьурауарга;

2016 жылда онунчу майга дери жайлыкълада инфраструктура не халда болгъанын шарт билдирге;

Кьабарты-Малкъар Республиканы кьырал иелигинде болгъан жайлыкълада кечинген малланы санын эмда чыгарылгъан продукцияны ёлчегин эсеплерге.

2. Муниципал районланы бла шахар округланы жер-жерли администрациялары тийишлидиле:

2016 жылда 10 майга дери Кьабарты-Малкъар Республиканы Эл мюлк министрствосуна жайлыкълада жер участкалары арендага алгъанланы тизмесин эмда кьайсы жайлыкъда неллай бир мал болгъаныны юсюнден информацияны берирге;

эл мюлк товарла чыгаруучула бла бирге битеу фермер мюлкени, жамауатны эмда адамланы малларыны санын эсеплеп, жайлыкълага жибериллик тууар малладан, атладан эмда кьойладан сюрюле кьурауарга; тау жайлыкълада электрокюч чыгаруучу оборудованианы хайырланьрга кереклисин сюзерге;

3. Кьабарты-Малкъар Республиканы Ветеринария управлениясы 2016 жылда онунчу майга дери керекди:

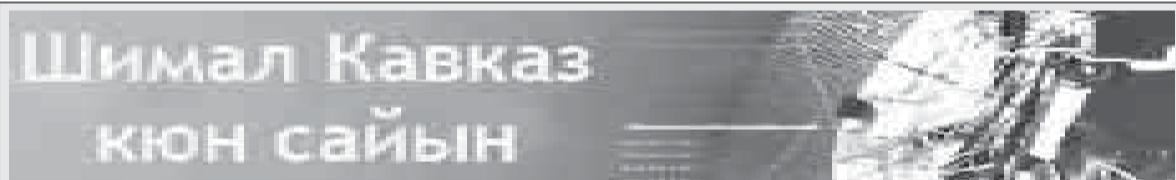
малланы тау жайлыкълага жиберирни аллында битеу керекли ветеринар-профилактика жумушлары тамамларга;

тау жайлыкълада ветеринар специалистлени дежурстволарын кьурауарга эмда аланы тийишли транспорт бла жалчытырга.

4. Кьабарты-Малкъар Республиканы Жер эм ырысы бла байламлы халланы министрствосу 2016 жылда онунчу майга дери Кьабарты-Малкъар Республиканы Эл мюлк министрствосуна тау жайлыкълада Кьабарты-Малкъар Республиканы кьырал иелигинде болгъан жер участкалары арендага алгъанланы тизмесин керюзюрге эмда эркин болгъан жер участкалары юсюнден информация берирге керекди.

Кьабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председатели

МУСУКЛАНЫ А.

Алексей Маресьевни 100-жылыгына концерт

АТАЛЫКЪДЫ
Волгоградда «Сталинград сермеш» деген Музей-панораманы кьатында 24 майда «Чынты адамны юсюнден жыр» деген бек уллу хорну концерти боллукъду. Ол Совет Союзу Жигити Алексей Маресьев туугъаны 100-жылыгына аталады, деп билдиргендиле ТАСС-ны корреспондентине областны культура жаны бла комитетинде.

-Минг адамдан кьуралган бириккен хорга Волгоградны театрларыны, область филармонияны, академиялы симфония оркестрини, профессионал, студент, сабий, килиса хор коллективле да киредиле, - дегенди комитетни келечиси. Ол айтханыча, концерт программа патриотизмге, жигитликке, жаш тёлюню юйретуге аталган ата журтлу жырладан кьуралгъанды.

Детдомлада тургъанланы саны азайгъанды

Ростов областда эки жылны ичинде детдомлада тургъанланы саны 1,5 миңден 400-ге дери тошгенди. Аны алайлыгы уа регионда ёксюзлеге болушуу жаны бла иш иги кьуралгъаны ючюн болгъанды. Аны юсюнден журналистлеге РФ-ни Президентинде сабийни эркинликлери жаны бла уполномоченный Павел Астахов билдиргенди.

-Областда ёксюзле турган юйле да азайгъандыла. Эки жыл мындан алгъа ала 34 болгъан эселе, бюгонлюкде 31 - диле, - деп беллигенди омбудсмен.

Эгизлени фестиваллары Ставрополда 1 июнда - Сабийлени кьоруулау кюнунде - эгизлени фестивалы биринчи кере бардырылукъды, деп билдирди Халкьга социальный болушукъ бериуно фонду.

-Кьонакьла эгизлени парадны, концертте да кьарарыкьдыла, конкурспагъа кьатышырыкьдыла, ярмаркада сатыу аталыкьдыла, эгизлени араларында башхалыкны да таборгъа кюреширикьдыла. Хорлагъанланы уа тюрлю-тюрлю саугъала сакълайдыла, - деп айтылады билдирюде.

Фестивалны Халкьга социальный болушукъ бериуно фонду кьурайды. Ол «Жандуурулукъ этиуню заманы» деген акцияны чеклеринде бардырылукъды.

Хунерли сабийлеге - энчи школ Кьарачай-Черкесде хунерли сабийлеге «Интеллектуал» деген школ ачылды. Ол республикада биринчиди. Аны Шимал-Кавказ кьырал гуманитар-технология академияда кьурагъандыла.

5. Кьабарты-Малкъар Республиканы Жол мюлк управлениясы борчул этиледи:

Улуу Кьураты, Гитче Кьураты, Тёбен Кьан-жол, Кьоштан, Алтыякъ, Улуу Лохран, Гитче Лохран, Хазныдон, Хумалан жайлыкълада эмда Акъ-Сууну баш жанларында жерледе жолланы тийишли халга келтирме; жайлыкъ кезиуде жолланы кече-кюн да хайырланьрча мадар этерге эмда бу ишге дайым кез-кьулакъл болуп турурга.

6. Кьабарты-Малкъар Республиканы Саулукъ сакълау министрствосу, муниципал районланы бла шахар округланы жер-жерли администрациялары бла эмда битеу тюрлю иеликде болгъан эл мюлк товарла чыгаруучула бла бирге керекди:

2016 жылда онбешинчи майга дери малчыланы эмда тау жайлыкълада урунурга барлыкъ ишчилени саулукъларына кьурауарга;

2016 жылда онбешинчи майдан сора тау жайлыкълада малчыланы саулукъларына кьурау жумушну кьолга алырга;

тау жайлыкълада медицина ишчилеге тийишли онгла кьурауарга эмда автотранспорт бла жалчытырга.

7. Кьабарты-Малкъар Республикада Ич ишлени министрствосу малланы тау жайлыкълага эмда андан артха ташыгъан транспортну кьоркьуусулугун сакъларга эмда низамлыкны жалчытырга тийишлиди.

8. Кьабарты-Малкъар Республиканы Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла кьырал комитетине асламлы информация органлада жайлыкъ кезиуну эмда аны эсеплерини юсюнден билдирюле этип турурга борчул этиледи.

9. Чекленген жуаппылыгы болгъан «Кьабарты-Малкъар» селекция-кьумалы ара» обществога тау жайлыкъланы иги хайыр берген кьумалы тууар малла бла жалчытырга тийишлиди.

10. Шимал Кавказны регионла аралы сетевой компаниясыны Кьабарты-Малкъарда бёлюму 2016 жылда 20 майга дери керекди: тау жайлыкълада электрокюч ызагъа ремонт этиу ишлени тамам этип болгъа эмда хайырлануучулага электрокюч жиберип тебирерге;

электрик кече, кюн да дежурство этерча амал табарга эмда аланы транспорт бла жалчытырга.

11. Бу бегим кьалай толтурулгъанына контроль этиу Кьабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини биринчи орунбасары - Кьабарты-Малкъар Республиканы эл мюлк министри С. А. Говоровну боюнуна салынады.

МУСУКЛАНЫ А.

Кёрмюч

Озгъан ёмюрню жарыкъ такыйкъбалары

Бу кюнде Нальчикде Суратлау искусстволаны А.Ткаченко атлы музейинде белгили суратчылары «Мен сени сюеме, жашау» деген ат бла кёрмючю ачылганды. Ол Уллу Хорламга бла Музейни халкъла аралы кюнине жораланганды. Анда эки жоуден артыкъ живопись, графика, скульптура эмда къолдан усталаны сейир экспозиция ишлерин кёрюрге онг болганды. Кёрмюч 29 майгъа

тынчыгъын, туугъан журтларына ачыкъ жюректен соймекликлерин бюгюнлюкге дери жетдиргендиле. Бюютюнда Башкортостанны искусстволарыны сыйлы къуллукчусу, Иоганн Гутенберг атлы премияны лауреаты Г.П.Левицкаяны майоликадан этилген «Девушка с подсолнухом» деген ариу уллу скульптурасы кезге илинмей къалмаганды. Нек дегенде кёлю бла ишленгенги

- дегенди КъМР-ни культура министри Мухадин Кумахов. Художниклени союзуну правленини башчысы Геннадий Темирганов а, кёрмючню къурагъанлагъа уллу ыспас этип: «Жарсыгъа, бу авторланы кёбюсю дуниядан кет-

дери бардырыллыкды.

Мында кёргюзюрге салынган ариу пейзажла, натурортла, сюжет композицияла Совет Союзуну белгили художниклери Н.М.Третьяковну, А.Ф.Пахомовну, Н.П.Свирилли, А.А.Шекояны, В.А.Воронины, М.П.Кончаловскийни, В.А.Ткаченко эмда кеп бирси хунерли суратчылары, скульпторланы чыгъармаларыдыла.

«Мен сени сюеме, жашау» деген ат бу проектге бошдан аталмаганды. Нек дегенде суратланы авторлары урушну да сынагъан, XX ёмюрню 50-70-чи жылларында къурулуш ишлеге да къатышхан инсанла болгандыла. Аланы чыгъармаларында да ол жарыкъ заман фабрикалада, заводлада, бахчалада урунганланы сыфатлары бла ачыкъландыла.

Адамла биригип, уллу къыралны агъысы юсюне салгъанлары кёнюню къуандырады, сагъышландырады. Художникле кеслерини фахмулары бла ол кезиуну тазалыгъын,

ючюн ол керти да жаны болгъанга ушагъаны сейирди.

- Бу суратланы хар биринде да озгъан заманыны керти жашауу кёрюнеди. Адамланы тамблагы кюннге ийнанганлары, къыйынлыкъла сынагъанлыкъга, жарыкъ жашау алда болгъанга ышаныулары хар энчи чыгъармада эсленеди. Республикабызда жашагъанлагъа уа бу нюр текен ишлеге къараргъа келмей къалмагъыз дерге сюеме,

гендиле. Алай аланы кеслерини ёмюрлерин баямлагъан чыгъармалары жашагъан кезиунде, ала да саудула. Бу суратла, эски болуп, кеслерини маганаларын тас этерик туйюлдюле, нек дегенде ол къадар адам бизни бюгюнню кюнубюз тынч болуу ючюн уллу къыйын салгъандыла», - дегенди.

ТЕМУККУЛАНЫ Амина. Суратланы Артур ЕЛКАНОВ алганды.

БЕЛГИЛЕУ

Айырмалылагъа - дипломла

Кеп болмай КъМКЪУ-да СКФО-ну фахмулу, тири жаш тёлюсюн саугъалагъандыла. Ала школчулары арасында 2015 эм 2016 жыллада бардырылгъан Битеурроссей олимпиадады республикалы кезиунде хорлагъанла, 9-11 класслары арасында IV Шимал Кавказ ачыкъ олимпиадада математикадан, физикадан, биологиядан, географиядан, химиядан, орус тилден, адабияттан, тарыхдан эм башха предметледен биринчи жерлеге чыкыгъанла болгандыла.

Университетде бардырылгъан олимпиадагъа къатышыргъа республикадан эм къошуу къарачай-Черкесден бла Ингушетиядан эки жоуден артыкъ окуучу келгенди. Ала билимлерин оналты предметден сынагъандыла. Университетни ректору Юрий Альтудов Шимал - Кавказ олимпиадада хорлагъанла КъМКЪУ-гъа кире туруп къошакъ халда бешишер балл аллыкъларын да чертгенди. Биринчи жерлеге чыкыгъанлагъа дипломла бла эзде къалырча саугъала берилгендиле. Ол кюн «Илмугъа биринчи атлам» деген кон-

ференциягъа къатышханла да белгиленгендиле. Школ директорлагъа бла устазлагъа да ырызлыкъ къагытла буюрлгандыла.

Ахырында вузну «Амикс», «Импурс», «Солнышко» чыгъармачылыкъ къауумлары эм быйыл «Студент жаз башы» конкурса хорлагъанла къараучуланы жарыкъ номерлери бла къуандырдыла.

КУРДАНЛАНЫ Сюлемен.

ЖКХ

Экзаменле берирге къошуу регионлаган да келедиле

Алгъаракъда КъМР-ни Энергетика, тарифле эмда жашау журтлагъа надзор этиу жаны бла къырал комитетине Север Осетия-Алания Республикадан кеп фатарлы юлени жумушларына къарагъан юч компанияны таматасы келгенди. Мында ала бу ишни бардырыргъа лицензия алыр умутда тийишли экзаменни бергендиле, деп билдиргендиле ведомствону пресс-службасындан.

Алындан да билдиргендича, былтырдан башлап кеп фатарлы юлени жумушларына къараргъа эркинлик жаланда къолларында лицензиялары болгъан компаниялагъа бериледи. Бизни республикада ол ишни тийишли комиссия бардырады.

Экзаменни берирге сыйгенлеге комитетде энчи отоу хазырланганды. Анда компьютерле, керекли программала да бардыла. Тестледе - жюз соруу. Сынаууну жетишмилли этгенде эм азы бла 86 тюз жууап саналады.

Комиссияны жууаплы секретары Лариса Шогенова айтханга кере, быллай сынауу ишни РФ-ни къайсы регионунда да ётерге болукъду.

Бизни корр.

Операция

Жюрегинден ийне чыгъаргъандыла

Къабарты-Малкъарны Республикалы клиника больницаыны хирурглары бу кюнде бир заманда да болмагъанча къыйын операция этгендиле: 13-жыллыкъ къызчыкны жюрегинден ийне чыгъаргъандыла, деп билдиреди КъМР-ни Саулукъ сакълау министрствосуну пресс-службасындан.

Къыз больницагъа кёкюрегим ачыды деп, тарыгып, алай бла тошгенди. Ол кеси, аны атасы-анасы айтханларына кере, аны терисине жатхан жеринде унутулуп къалгъан быстыр тигуичю ийне кирген эди.

Алай рентген этилгенде сора иш осалгъа кетгени ачыкъ болганды. Ийне къызны жюрегине дери жетгени шарт кёргозюлгенди. Аны андан жазтанда операция этип, алай чыгъаргъандан башха амал къалмаганды.

Дабагов, торакальный хирургия бёлюмню башчысы Аслан Тутуков, хирург Владимир Дыгов, анестезиолог Мызьлан Зарема бла Марина Тумова онуюлашып, операцияны мычмай бардырыргъа келишгендиле. Ол ишни кезиунде врач-травматолог Анзор Шидугов, рентген аппа-

ратурагъа къарап, ийне къалайда болгъанын билдиргенлей турганды. Шёндю къызны саулугъуна кюркюу жокуду. Ол больницаны реанимация бёлюмюндеди. Врачла аны хали игиде иги болуп барлыгына ышанганларын белгилейдиле.

Бизни корр.

ЭСГЕРИУНО КИТАБЫ

Урушну юсюнден кертини тохташдырыуу, жаш тёлюню патриот ниетде ёсдюрюуге уллу къошумчулукъ

Тыш къыраллы политикле Уллу Ата журт урушну эселлерин чюйре бурургъа, фашизмни ууатыуу, СССР-ни халкълары салгъан къыйынны эниш этерге, маганалылыгына ишлеклик туудуругъа кюрешген заманда Уллу Хорламы 70-жыллыгына сейир бютюн ёсгенди. Хорлам ючюн ол миллионла бла совет адамла жанларын бергендиле. Ол къанлы урушда жоюлгъанланы излеу, тинтиу, тергеу жаны бла иш бир кюннге да тохтамайды. Ол а бу жарыкъ кезиунге жетмеген, ёсюн келген тёлюле мамырлыкъда жашаргъа, жашнарга онг берген жигитлени атлары ёмюрде да унутулмаз ючюн этиледи.

Уллу Хорламы 71-жыллыгын байрамлауу аллында Гуманитар тинтиуени Къабарты-Малкъар институту КъМР-ни Эсгеруиу китабын тёрт том этип жаныгдан басмалаганды (баш редактору К.Дзамихов, къурашдыргъанла О.Опрышко, Тетулуаны А., Атабийланы Х.). Бу жумуш республиканы Башчысыны «КъМР-де Уллу Ата журт урушда Хорламы 65-жыллыгына аталгъан байрам ишлеге хазырлануу эмда аланы тынгылы бардыруу юсюнден» 2009 жылда 14 апрельде чыгъарылгъан 43-РП номерли буйругъа кере толтурулганды.

Эсгеруиуну жангы китабына РФ-ни Къоруулануу министрствосуну Ара архивинде табылган документле, Къабарты-Малкъардан фронтха кетип, пленде жоюлгъан эмда ФРГ-ни Цайтхайн жеринде бла Украинаны Бела Церковь шахарында асыралгъан солдатланы тизмелери, 115-чи Къабарты-Малкъар атлы дивизиядан къаллай бир адам къорагъаны, электрон ресурслардан да жангы шартла киредиле. Бардырылгъан иш жоюлгъанланы ичлеринде мингден артыкъ жангы адамны тюрлю-тюрлю шартларын ачыкъларгъа, тизмеге жангылып салынганланы да кетерирге онг бергенди.

Хар томда уруш жыллада сермеш аулаклада жоюлгъанланы, жараладан тюземей ёлгенлени, белгисиз тас болгъанланы тизмелери бардыла. Ала Къабарты-Малкъарны районларына кере къурашдырыла туруп, «Муниципал къурашылуаны статусларыны бла келчерини юсюнден» КъМР-ни 2005 жылда 27 февральда чыгъарылгъан 68-РЗ номерли

Законуна тийишлиликде этилинген административ-территориялы тюрлениуле, Къабарты-Малкъаргъа неда республиканы кесинде бир райондан башхасына кечген жууукъ-ахлуланы тилеклери да эсге алынгандыла. Шахар округлада бла муниципал районлада аскерчилени тизмелери харфлыкъга кере къурашдырылгандыла, хар бирини шартлары да къошулуп.

Биринчи томда Нальчик шахар округну бла Чегем районну ёлген аскерчилерини тизмелери басмаланадыла, экинчисинде - Бахсан шахар округну, Бахсан, Зольск эмда Эльбрус районланы, ючюнчисинде - Прохладна шахар округну, Прохладна эмда Терк районланы, тёртюнчисинде - Лескен, Май, Урван эмда Черек районланы. Бу ахыр тизмеге уа жангъандан къошулгъанла киргендиле, энчи шартла да жангы редакцияда берилгендиле.

Китапта Къызыл Аскерни Къабарты-Малкъарны жеринде баргъан сермешледе жоюлгъан солдатларына бла бизни жерлешлерибизге деп республиканы шахарларында, элдеринде бла станицаларында салынган эсгертелини суратлары да бардыла. Къошакъ халда уа эсгертеме, обала, сын ташла, къабырла болгъан жерлени, республикада къоруулануу эмда алгъа баруу операцияланы карталары да салынгандыла.

Тёрт томгъа битеу да бизни республикадан Уллу Ата журт урушну кезиунде, 1941-1945 жыллада жоюлгъан 38046 адамны аты киргенди. Алай боаса да, китапны къурашдыргъанла Къабарты-Малкъардан ол къазаутда жоюлгъанланы саны алыкъа толусунлай тохташдырылмагъанды, аны себепли излеу иш

мындан ары да бардырылыргъа керекди деп, алай къарайдыла.

Къабарты-Малкъарда, къыралны башха регионларын да да, Эсгеруиуну китабын не къадар кеп адам окуялыр эмда жамауатдан ёлген аскерчилени юслеринден жангы шартла алыр ючюн, «КъМР-де Эсгеруиуну электрон китабы» деген маганалы проект къураылганды (тёрт томда). Ол бу сайтлагъа салынганды: www.knigapamyati-kbr.ru; www.kbgi.ru.

КъМР-ни Эсгеруиу китабыны ал себёнде Къабарты-Малкъарны 60 мингден аслам жашы бла къызы къатышхандыла Уллу Ата журт урушда, деп белгиленеди. Жарымундан асламы - 40 минг чаклы бири - сермеш аулаклада кыйтылмагъандыла. Аланы барысына да тукумулары жазылды. Кёллерини атлары Къабарты-Малкъарда орамлагъа бла школлагъа аталгандыла.

Бизни жерле шерибиз Къызыл Аскерни санын да Польшаны бла Венгрияны, Австрияны, Болгарияны бла Чехословакияны, Югославияны бла Румынияны гитлериледен азатлау сермешлеге, Берлинни алыуу, милитарист Японияны ууатыуу къатышхандыла. Къабарты-Малкъарны келечилери Белоруссияда бла Украинада партизан отрядлада, Европаны бир-бир къыралларында спротивленияны къауумунда къазаут этгендиле.

Уллу Ата журт урушну битеу фронтларында да жигитча сермешгендиле Къабарты-Малкъардан баргъан аскерни ала. Аладан 12 мингден асламы орденле эмда майдалла бла саугъалангандыла, 26-сына Совет Союзну Жигити деген ат аталганды. Бешиси Махтаулыкъну орденини толу

кавалерлери болгандыла. Урушну ал кезиунде СССР-ни Къоруулануу жаны бла къырал комитетини 1941 жылда 13 ноябрьде чыгъарылгъан оноуу бла 115-чи Къабарты-Малкъар атлы дивизия къураылганды. Аны адамла, атла, кийимле, башха керекли затла бла да республика кеси жалчытханды. Дивизияны аскерчилери 1942 жылда июль-август айлада Сталинградха ёшюн ургъан гитлерчилени аладан иги да кючлю танк эмда моторизованный кючлерине къажуу оюелгендиле эмда душманыны иги кесек адамын бла техникасын гунч этгендиле.

Кавказ ючюн баргъан сермешледе бизни республикагъа артыкъда уллу ауурлыкъ жетген эди. Гитлерчиле Баугъа ётерге кюрешгендиле, алай 18 кюнню ичинде ала Ростовдан башлап жаланда Кавказны тау этеклерине жетгендиле. 1942 жылда 9 августда Пятигорскну къолгъа этип, ала Нальчикге жан атхандыла. Алай августу ортасында Къызыл Аскер душманы Бахсан, Малка эмда Терк сулланы къатларында тохтагъанды да, 1942 жылны октябрь айны ахырына дери фронтну ол ызындан таймай турганды.

Республиканы жерин 9-чу эмда 37-чи армияланы аскерчилери жигитча къорулагъандыла. Аланы араларында кеп халкъланы келечилери болгандыла: оруслау, украинлыла, горжюлюле, къабартылыла, таулула, азербайджанлыла, арменлиле эмда башхала. Бахсан эмда Курп къатларындан артыкъда къаты сермешле баргъандыла. Фашистле Къабарты-Малкъарны ууучлап тургъан къысха заманын ичинде 4241 мамыр адамны бла пленнге тошген совет аскерини жойгъандыла, промышленней предприятиланы ойгандыла, колхозланы бла совхозланы тонагъандыла.

Душман Кавказ таулары этеклерине жуукълашхан заманда Къабарты-Малкъарны би-

рикген партизан отряды Къызыл Аскерге уллу болушлыкъ этгенди. Аны бёлюмлерине къошулуп, кеси аллына да фашистлеге иги кесек хата салганды. 1942 жылда ноябрьде Къызыл Аскерни Сталинградха къатында контра-такасыны хайрындан Шимал Кавказда совет аскерлеге да къоруулануудан душман аскерлени снорип барыууа кечерге онг чыкыгъанды. 1943 жылда 11 январьда Закавказье фронтну аскерлерине Север къауумуну бёлюмлери Къабарты-Малкъарны душмандан толусунлай тазалагъандыла.

Тылы фронтха этген болушлугу толусунлай кёргозюледи КъМР-ни Эсгеруиу китабында. Хар томгъа жазылгъан ал эмда кириш сёзде фашизмни хорлауу урунганла салгъан къыйынны юсюнден бириктирилген шартла келтириледи. Ишге жараулу кишилени фронтха алып кетгендеринде, республиканы экономикасында хал бютюн къыйынга айланганды, алай аны уруш кезиундеги низамгъа кечюуу тохташтырмагъанды.

Уруш жыллада республиканы халкъы къыралны Къоруулануу фондуна 160 миллион сомдан артыкъ бергенди. Ол ахчаны иги кесеги «Орденли Къабарты-Малкъарны колхозчусу», «Фашист ууучлаулагъа ёлюм» деген танк колоннала, Къызыл Аскерге самолётла, башха аскер техника ишлеуге къоратылганды. Колхозла бла совхозла фронтха 27 минг ат, 286771 тонна мирзёе, 55275 тонна картоф, 47399 тонна чепле, 19512 тонна тахта кёбет, 96967 центнер эт, 164165 гекалитр сют, 9025 центнер жюн, 252896 кыуум тер бергендиле.

Ол кезиунде Къабарты-Малкъарны жамауаты Къызыл аскерчилеге саугъаладан бла аш-азыкъдан 23 вагон ашыргъанды, ол санда тюрлю-тюрлю жылы кийимледен 71673-сюн. Адамларыбыз Ленинграддан эмда къыралны башха шахарларында бла областларындан кечюп келгенлеге да

къарындаш болушлыкъларын аймагъандыла. Ол заманда Урюпинск жаяу аскер училище, армияны бла аскер бёлюмлени штаблары, мингле бла жаралы совет аскерчиле жараларына бакъдыргъан 12 госпиталь Нальчикде болгандыла. Республикада жашагъанла, аланы да аш-азыкъ бла жалчытып, ауур жаралылагъа къарап тургандыла.

Къабарты-Малкъарны бла аны ара шахарны жамауаты Уллу Ата журт урушну кезиунде этген жигитликери эмда жигерликери ючюн СССР-ни Баш Советини Президиумуну 1985 жылда 7 майдан Указы бла Нальчик Ата журт урушну 1-чи даражалы ордени бла саууланганды, 2010 жылда 25 мартта уа анга Россей Федерацияны Президентини Указы бла «Аскер махтаулыкъну шахары» деген сыйлы ат аталганды.

Битеу айтылгъандан хыйсап этип, гуманитар институтну алимлери Къабарты-Малкъарны халкъларыны аскер эмда уруну жигитликлерини, ала Хорламгъа не къыйын салгъанларыны юслеринде шартла излеу, аланы бирге тийишдириу, тюз болгъанларын тохташдырыу, документлени жарашдырыу жаны бла бек уллу иш этгенлерин белгилерге тийишлиди. Жетмиш жыл мындан алгъа болгъан бушуулу ишле, жюреклерин къозгъай, ала бизни мингден артыкъ жерлешибизни белгисизликни ауанасындан чыгъаргандыла, аланы махтаулу атларын юйюрлерине, республикагъа, Ата журтха къайтаргандыла.

Болсада аны бла тохтап къалырчъа жарамазлыгына да толу ийнаныдыла. Ара, жер-жерли, юйюр архивледе ачыкъланган шартла Хорлам ючюн къаллай багъа тёленингени андан ары тинтирге, тергеу, тюзюн тохташдырыргъа кереклисин кёргозюледи. Эсгеруиуну китабыны илму-практика эмда юйретуу

маганасы да уллуду. Ол орта школлада, колледждеде бла вузулада Къабарты-Малкъарны халкъларыны тарыхларыны дерслеринде изленирикти. Жигитлени эсде тутуу, аланы юслеринден тёлюден тёлюге билдирип туруу, Балтий къырраллада бла Украинадача этмей, урушда жоюлгъанлагъа баш уруу бюгюнлюкде артыкъда маганалыды.

Китап жаш тинтиучюлеге да бек жарарлыкды, ата журтлу историграфияда шимал-кавказ халкъла Уллу Хорламы жуукълашдырыуу маганалы жуукъларына тюз багъа берилмегенин, артыкъда таулаулагъа, ууучлаулаулагъа энчи кёзден къарагъансыз деп дау этилгенни, Шимал Кавказда душманыны жанына кеп санда ётоуну юсюнден шартла терс болгъанларын ачыкъларгъа, тюзюкню тохташдырыуу болушуркду.

Эсгеруиуну китабында материалла, ата-бабаларыбызны, жуукъл-ахлуларыбызны атлары, жерлешлерибизни кишилликлерини бла жигитликлерини юслеринден дуния бла бир шартла, къуру тарых дерсле болуп къалмай, адеп-къылыкъ, ниет жаны бла да бизни байкъландырадыла, узакъ махтаулу заманланы жуукъллашдырадыла, ала бла байламлыгыбызны сездиреди.

Эсгеруиуну китабы - ол Уллу Ата журт урушну койсыз дерслерин унутмазгъа чакырыуду. Аны бетлерине алтын харуфла бла жазылгъан хар тукум ат-ол туудукъланы ёхтемлиги, тёлюлени байламлыкъларыды, жаш адамланы Ата журтну сюере, озгъан, шёндюю эмда келир заманла ючюн жууаплыкъланы сезерге юйретууду.

Хамиди МАМСИРОВ, тарых илмуланы доктору, КъМКЪУ-ну профессору, САБАНЧЫЛАНЫ Хажу-Мурат, тарых илмуланы доктору, КъМКЪУ-ну профессору.

Презентация

Бу күндө кырачай-малкыар жаш тёлүно айнууна себептик этген «Эльбрусид» фонdda презентация кыралганды. Ол Совет Союзну Жигити Уммайланы Магомметтерини жашы Мухажирге аталган китапха жораланганды. Анга аны юсюндөн статьяла, очеркпе, назмула эмда кеп сейир документле киргенди.

Жигитни юсюндөн хапарлаган чыгармала

Презентацияга китапни жарашдырган КЧР-ни сыйлы артисти Мызыланы Таубий, Мухажирге эгечи Бозайланы Байханат, жазуучу Гадийланы Ибрагим, Огъары Малкыарны ветеранларыны советини председатели Къазакъланы Борис, «Нюр» журналыны баш редактору Сабанчыланы Арипа да келген эдиле. Заман озганлыкыга, уруш салган жарасы сау боллук туюлду. Тууган жерлерин кыруулау, чексиз кеп адамны кыаны тёлүлгенди. Аны сынаганна барысы да керти жигитле, ёлюмю бетине кырай билген инсанла эдиле.

Бизни халккыбызны да адам саны аз болганылыгыга, атларын игилик бла айтырганла асламдыла. Аладан бири Уммайланы Мухажирди. Аны намысын, сыйын жангыз кесини милетинде угъай, Къазахстанда да бийик кёргенлери баямды. Байханат айтханга кёре, кыарындашына малкыарлы болганы ючюн алтын бийик сауганы бермезге оюу келгенди. Командирлери уа аны бердирер ючюн, тукумун оруслуга кёчюрюкча паспортун тилегенде, Уммай улу «Алтын темир ючюн атам кыанын, анамы сю-

тун, ариу миллетими бетин сатарык туюлюме», - деген эди. Ол заманда тамата туруу: «Керти эр кишисе сен», - деп, кёлун тутханды. - Совет Союзну заманында башлаган эди Гадий улу кыарындашымы юсюндөн документлени жыйып. «Сау заманында мен аны батырлыгынын дуниагыга туура этмей кыйомам», - деген эди анама. Бек сау болсун, сезюне ие болганына. Аны ол айтханы бюгюн да жоюрегимдеди, - деп, Байханат бери келгенлени барысына да ыразылыгын билдиргенди. Тубешиуде жууукла-

рына, студентлеге, школланы окуучуларына эки сагыатны ичинде жигитни юсюндөн кеп сейир хапарла айтхан эдиле. Аны бла чекленмей, Хорламны 71-жыллыгына атап «Эльбрусид» фонд Мухажирни юсюндөн хазыралаган кысыха роликни кёрюзгенди. Андан сора Сабанчыланы Арипа жарашдырган терен магыаналы документли фильме кырагандыла. Анда жангыз тууган жеринден угъай, Къазахстанда жашаганына да Мухажирни юсюндөн айтхан жылы сёлери бери келгенлени жореклерине жетгенди. ТЕМУККУЛАНЫ АМИНА.

СЫНАУ

«Муратыбызга жетер ючюн битеу онгланы жаратабыз»

ДОСААФ-ны Элбрус районда ёлюмю жаш тёлүно аскер-патриот ниетлеге юйретиу эмда аскерде кыулук этууге хазырлау жаны бла жумушланы бийик даражада бардырады. Бытыр а ол республикада бек игиге саналганды эмда ДОСААФ-ны КМР-де ёлюмю президентимунда анга димлом, вымпел эмда кубок берилгенди. Аны таматасы Хаджиланы Руслан бизни журналист бла ушакда бу жетишилени кыалдан бодтурганларыны юсюндөн айтханды.

- Руслан, жаш тёлүно патриот ниетлеге юйретиу жаны бла кыаллай жумушла толтурасыз? - Жаш адамланы окутууга, юйретиуге жууаплы организацияла бла бирге хар жыл да Ата журтну кыоруулауучусуна кюнуне атап, айлык бардырабыз. Аны чеклеринде уа тюрлю-тюрлю тубешиме, кишилик дерслери, ветеранла бла ушакла, конкурсла, спорт эришуле, башха ишле кыралдыла. Андан сора да, ГТО-ну мардасын беребиз, сабий-жаш тёлү ара бла бирге районну картинген ачык биринчилигин бардырабыз. «Хорлам» эмда «Зарница» деген аскер-спорт оюнланы жаш тёлүно юйретиуде магыаналары артыкда улдуу. Биз алыны районну администрациясы, чекки комедатурасы, билим беруу управлене бла бирге кыурайбыз. Совет аскерле Афганистандан чыгарыуга атап ок атыудан эришуле, Малкыар халккыны кыраллыкты кыайтарылган кюннге жоралат жонгил машиналада чарышле кыурау иги терге айланганды. Хорламны кюнунде уа автопробег бардырабыз. Улуу Ата журт урууда жоюлган аскерчилени эсгертмелерине голле салабыз. - Жаш адамланы РФ-ни Сауут-

ланган Кючлеринде кыулук этууге хазырлау иш а кыалай кыураганды? - Биз ачык эшиклени кюнлеринде жашланы организациябызны иши бла шагырей этебиз. Теория эм практика дерсле бардырыуга битеу онгланы бардырады, ол санда керекли техника. Жашланы машинаны жюрютюрге да юйретебиз. Сёз ючюн, бытыр 225 адамны окутуп, ала «В» категориялы правола тапхандыла, 25 жаш а «С» категориялы правола кёллу болгандыла. 20 адам аскерде керек болган усталык алгандыла. Бизни ёлюмде сынаулу, билимди адамла ишлейди, алыны арасында Хаджиланы Магометни, Ахматланы Магометни, Рахайланы Ахматны, машинаны жюрютюрге юйретген мастерле Ёзденланы Исмайлыны, Османланы Эдуардны, Занкишланы Хажы-Муратны, Борис Шериевни белгилерге сюеме. - Биринчи организациларыгыз а бардыдыла, алыны ишлерине кыалай багы берлик эдинг? - Биз 29 биринчи организацияны бирикдиребиз. Алыны арасында Тырныаууну 3-чо эм 6-чы номерли эсгертмелерине, 5-чы номерли гимназиясыны, Былымны, Лашкутаны,

Терс-Кёлну школларыны организацилары бютунда тиридиле. Алагы башчылык этгенлени атларын да сагыынсак, тюз болур: Сотталаны Шарапий, Малкыаркъланы Махти, Шауаланы Исмайыл, Жалпуланы Ахмат, Залиханланы Магоммет, Сергей Яровой. 6-чы номерли школда уа жаш аскерчилени отряды кыураганды. Ол Къабарты-Малкыарда бек игиге саналады. Аны кыууунда жаш адамла «Хорлам» патриот оюнда дайым да биринчи жерлеге чыгадыла, ол санда республикалы даражада да. Тырныаууну 3-чо номерли школунда да аскер-патриот ниетлеге юйретиу иш иги кыураганды. - Сизге болушханла уа бармыдыла? - Битеу жумушларыбызны да районну, шахарны администрациялары, билим беруу управлене, полицияны ёлюмю, Афганистанда урушну ветеранларыны организацины, окуу учреждениланы таматалары бла кыаты байламлыкда толтурабыз. Алагы барысына да ыразылыгымы айтыргы сюеме. Алыны болушлугу болмаса, сёзсюз, жетишилерибизни бодураллык туююл эдик. Анатолий ТЕМИРОВ.

Сыйлы кёрюу

«Къайсынны эсгертмесине юлюш кыошарга сюеме»

Кеп болмай Кырачайга аны кыуанчыларына барганыбызда, Хубийланы Юсюно кызы Мариям Гиче Кырачай районну Ючюкен элини Маданий юйюне бизни сурап келген эди. Ол кез жашларын кёл жуауугуу бла терк-терк сыйпай, атасы бла Къулийланы Къайсынны шубулугу юсюндөн хапар айтханды. - Мен аны унутмайма, ол бизни юйюбюзге кеп кере келгенди. Закий кеси берген назму китапла да саклангандыла бизде. Аны тууган элинде юйюне барган жол-

ну жанында эсгертиу хуна ишленениги эшитенимде, атам хурметинден, аз-кеп болса да, анга юлюшюмо кыошарга кыаст этгенме. Кесим кыартма, кыарысузма, узакыга баралмаймы, сизни бери келгениги эшитенимде уа, жауун челекден кыуйганча жауганына да кыарамай, сизге тубемай кыалмам деп келгенме, - деп, огурулуынна он минг сомну хуржунундан чыгарып, «Къайсыннга жою атлам» деген проектни башчысы Тетууланы Хадисге узатады. ХОПАЛАНЫ Марзият.

Ызы бла уа: «Сау-эсен болсам, келир айда пенсиямдан да бир затла кыурашдырармы, онугуз болса, келип алып кетсегиз, бек ыразы этерикиз. Кыайсынны атын ёмюрлюк этгениги ючюн угъай, ёсюн келген тёлүлеге бек керекди», - дегенди. Хубийланы Мариям иги кесек заманны школда усталык этип, кеп сабийни билимни жарык жолуна салганды. Ол Кырачай-Черкес Республиканы сыйлы устазды. ХОПАЛАНЫ Марзият.

ЭСДЕ ТУТУУ

Не жаны бла да ол бизге юлгю эди

Текуланы Махмутну кызы Розаны дуниясын алышындырганы барыбызга да уллу булу болганды. Кюн сайын жорек жылуун, кыйырычеге болмагын халаллыктын бизге, башалагга да чомарт берип турган адамны сз этген кыалай кыйынды. Биз аны барыбыз да таза жорекден сюйгөнбиз. Алай болмай да амалы жок эди. Роза адеплилиги, огурулуугу, жарыктыгы, бийик билимлиги, хунерлиги, сайлаган ишине кертичилиги бла ким да юлгю эди. Кесини уруну жолун ол 1960 жылда Нальчикни кондитер фабрикасында башлаган эди. Мында кызын ишден арып-тала билмегенин, башалагга кыайгыруулуугун, кыурачу хунери да болганын терк эслегенди, предпритияны комсомол организациасыны башчысына айыргандыла. Кысыха заманыны ичинде ол биригуню республикада бек игилени санына кыошулурча этген эди. Аны район советте депутатха да кеп кере айыргандыла.

Ахшы урунган, жаш тёлүно юйретиуге кыйын салганы ючюн да кеп кере махталганды эмда саугаланганды. Ол санда республиканы Баш Советини президиумуна грамотасына, «Сыйлыккыны Белгиси» орденге, «В.И.Ленини 100-жыллык юбилеги. Жигер урунган ючюн» майдалга, ВЛКСМ-ни Ара Комитетини сыйлы белгисине тийишли болганды. Педагог ишге кечгенинде да, Роза усталыгына хунерли эмда жууаплы кёздөн кыраганы бла да кесин сюйдюргенди, ишчи нёгерлеринден, окуучуладан да сый-намыс кёргенди. Профессионал техника билим берууге ол жашаууну 30 жылын жоралаганды. Бош алай угъай, жаны-кыаны бла да берилгенди бу ишге. Аны орта профессионал билим берууде урунганланы тюрлю-тюрлю жыйлыуларына, битеуроссей сьездлерине да кеп кере жибергенди. Ишчи усталаны хазырауга уллу кыйын салганы ючюн анга «Россей Федерацияны профессионал-техника билим

бериюню отличниги» деген сыйлы ат да аталганды. Ол ёмюрден ахырга намысын-сыйын тюрлюмей жашау этгенди. Жууук-ахлууну, нёгер-тенгни да тут билгенди. Аны ючюн тукуму, юйюрю, шубулары да аны бек багылы кёргенди, сыйгенди. Адамлыктыга, адежилке анга кыарат юйренгенбиз. Ол бизни эсибизде ма алайлай кыаллыкды. Жуууклары бла ахлулары, ишчи нёгерлери бла шубулары.

Законсуз сауутланган кыуумгы болушхангы

РФ-ни жеринде эркин этилмеген «Ислам кырал» деген халкыла аралы террорчу организациа Кыабарты-Малкыардан адам кыатышханын бла кыалганын тохташдыр мурат бла бардырылган оператив-излеу ишлени кезиюне Урван районда жашаган биреую (ол 1994 жылда тууганды) аманык этгени ачык-ланганды. ФСБ-ни КМР-де Управленясыны пресслужбасы билдиргенге кёре, ол жаш 2014 жылда октябрден башлап 2015 жылын апрель айына дерти законсуз сауутланган кыуумга болушуп турганы тохташдырылганды. Аны тутханларнда, боеприпаса, чачдырылуучу затла, наркортикле да табылгандыла. Кыабарты-Малкыар Республиканы Элбрус район сюдоюно оюуу бла бузукчу РФ-ни Уголовный кодексини 222-чи статьясыны 1-чи кесегине, 228-чи статьясыны 2-чи кесегине, 208-чи статьясыны 2-чи кесегине кёре аманык этгени ючюн терсленгенди эми 1 жыл бла 6 айга тутулганды. Ол заманы ол битеулю низомлы тюзетиую колонияда ётдюрюкдю.

ЭСГЕРТМЕЛЕ

Султанга кыагыт жаз

Краснодарга келген хар турист жокларга сюйген жерледен бири Илья Репинни «Запорож кызакыла тюрк султанга кыагыт жазадыла» деген суратыны композициясына кёре ишленген скульптура орналган тийредди. Монументде турч раманы кыбында багырдан онбеш кызаккы кёребиз, тарыхлы полотнону сюжетин кыатлаган эсгертмени битеулю ауурлугу 1,5 тоннады. Аны Илья Репинни Екатеринбургга илхам излеп келгениги 120-жыллыгына жоралап, шахар ортасында Красная эм Горский атлы орамланы бирге тийишген кесегинде сюегенди. Белгилли, художник бу суратын 11 жылы ичинде жазганы, алай Екатеринбургга жоюучулугу болганды аны тийишлича тамалап башалыуна себепли а. Мында Репин жер-жерли кызаккыны бир кыуумуну - Кырым урушну жигитлерини - суратларын салып кёргенди. Чыгарманы ара сыфаты - тарыхда белгили запорож атаман Иван Серкоду. Кыулукда болган 12 жылы ичинде ол 244 сермешге кыатышханды, 1676 жылда уа аны башламчылыгы бла Мухамед IV тюрк султанга кыагыт жазылганды. Эркин Запорож Сечни кызаклары Орусун таянчыгы эдиле, кюн батхан жанындан полякы пандалан кыоруулап эм кыбыладан а - тюркюледен. Осман империяны башчысы, кызаккыны тохтаууз Кырымга чабуулукларындан эригип, алагы бу жаны бла тыйуу улгыматууну жибергенди. Алай атаман бла аны тенгери ол болмазлыгын айтхандыла. Ала султанга жазган кыагыт терлеги кыазак

чамдан, ариу эшитилмеген сёзледен толу эди. Кыазаккыла бийик даражалы кёл жазманы кыурагандыла, жюто хылыккы сёзле эм сейир тенгешдириуле бла. - Репинни суратыны сюектин кыатлаган Краснодардагы эсгертмени энчилиги мында жашаганы аны эм кыонаккыны жаланда анга кыарап кетгенден сора да, кыазаккыла бла бирге стол артына чёгерге онлары болганында, - деп хапарлайды монументни автору Краснодар скульптор Валерий Пчелин. - Анда эки эркин кыалган жер жарашдырылганды. Репин сыфатларындан жазган кызаккыны туудуклары бусагыта да

Краснодарда жашайдыла. Аладан бири Олег Олешкоду. Аны ата-бабасыны - Василий Олешкону - кенг бет сюеги художникни белгили чыгармасыны жигитлеринден бирин жазарга кёлпендирген эди. - Аппам атама хапарлауучу эди Репин кыарап тийиш аскерчилени сайлаганын, жигитликери ючюн Георгий жор бла саугаланганын, - деп билдиреди «РГ» газетни корреспондентине Олег Олешко. - Ата-бабам уа кёрюзген батырлыкты ючюн энчи аталган кыалкыны да болганды. Пашковская станицада (энди ол Краснодаркыныкыды) Репин терт уллу отуу бла жылы саман койде жашаганды. Аны иеси кыазаккы Семак эди.

Аны бла бирге уа Тарых архивледе Репин суратына этюдларын жазганында дагы бир кыуум кыобан кыазаккыга кыараганды: Демьян Онищенко, Парамон Белый, Макар Семак, Прокофий Лебедев эм Антон Архипенко. Алай бла, битеу дунияга белгили полотнону жарашдырылууну тарыхы бла Кюман байламлыды. Кызаккыны юсюндөн багыр монументни Краснодарны ара орамларында сюелгени да бошдан туюлду.

«Российская газета Неделя».

Башламчылык

Юйорлени чачылыудан кыорууларча

Юйорлени тутхучу этер муратда Татарстанны таматасы Рустам Миннихановну башламчылыгы бла республиканы правительство Юйор кодексге тюзетиуле хазыраганды. Кырал советни депутатлары уа алыны РФ-ни Думаыны сюююне беруу жаны болуп кёл кётюргенди. Алайды да, айырылабыз дегенлеге загслада бла сюдледе сагыш этерге берилген болжалны бир айдан ючге дерти созарга, эр бла кыатын келмей, алыны айырыу жорукуну уа кетериге белгиленди. Юйорде акылбалык болмагын сабийле бар эселе, неда эр бла кыатындан бири айырылырга унамай эсе, сюд алыны ишлерине кыарауу болжалын жарым жылгыа дерти созарга, ала жарашырга амалла да этерге тийишлиди. Южылыккы сабийлери болган юйорлеге айырылырга эркин этмезге, деген оюм да айтылган эди.

Ыйык кюн бу тема «Комсомольская правда» Радио бла сююлгенди. Анга олсагыат Владимир Жириновский сёвшегенди. - Ол неге ушаган затды, - деп ачулгана эди ЛДПР-ни бачамасы. - Адамла бирге турурга сюймейди, алыны уа зор бла жашатырга кюрешеди! Загска, сюдге да баргыныча ала бир бирден эрте айырылгандыла. Юйор чачылыганды. Хар бири башхасын кыурайбыз деселе уа, алагы угъай, юч ай, алты ай, юч жыл... сакыла, дейди. Ол неге келтирилген ангылаймысыз? Иш мурдарлыккыга жетерге боллукду. Неда юйорледе туюш, уруш, дауур-дубур бютюн кёлпенип, жашау жаханниге айлангырыкды.

Патчаны заманында, СССР-ни кезиюнде да болмаганды алай зат! Энди уа демократиялы Россейде орта ёмюрлени законларын кийирирге кюрешеди.

Редакция авторла бла кыагыт жюрютемейди. Кыл жазмалагы рецензия этилмейди эм ала артка кыайтарылмайдыла. Газетде басмаланган материалда айтылган оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукдула. Алада айтылган хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюндөн законну тийишлиликде материалланы авторлары кеслерни жууаплыдыла. Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машина бла жазылган 5-6 бет) кепно алмайды. Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликтерин кыоруулау жаны бла Кыабарты-Малкыар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чо июнда регистрация этилгенди. Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

УЧРЕДИТЕЛЬ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТГАЛАНЫ Жамал РЕДКОЛЛЕГИЯ: ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редактору орунбасары) ТЕКУЛАНУ Хауа (баш редактору орунбасары) ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь) МОКЪАЛАНЫ Зухура (культура ёлюмю таматасы) ТИКАЛАНЫ Фатима (жамауат-политика жашау ёлюмю таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА: Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Кореكتورла - 42-63-52. РЕДАКЦИЯНЫ БЁНОМЛЕРИ: Жамауат-политика жашау - 42-67-68, 42-24-02. Культура - 42-75-82. Социальный-экономика - 42-66-73, 40-59-18. Жангылыккы эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Окуучула бла байламлыккы жюрютуу эм реклама - 42-37-94. Энци корреспондент - 42-68-72. Тилманча - 40-28-97. Бухгалтерия - 42-30-87. Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Газетни басмагы КМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла кырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди. Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33. Газетлени ислерине тапдыруу ючюн КМР-ни почта связыны федеральный Управленясы жууаплыды. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10. Газетлени розницага сатуу ючюн КМР-ни «Роспечать» акционер обществосу жууаплыды. Телефон: 42-69-34.

Номерге графикте кёре 19.00 сагытада кыл салынады. 20.00 сагытада кыл салынганды. ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГАРГАНЛА: Жангоразланы Нажабат - дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретары орунбасары; Бийчеккуланы Жаннета - (1,2-чи бетле), Зезаланы Лида - (3,4 - чо бетле) - корректорла. Тиражы 2050 экз. Заказ № 636. Багыасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ: 360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5 электрон почта: elbor_50@mail.ru